

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisorile neretrânse nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Duker Nachf.,
Wax, Augenthaler & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelk.
In Budapesta la A. V. Gelber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opold (VII. Krászobet-körút).
Prețul inserțiilor: o serie
garantată pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tariful și taro-
ială. — RECLAME pe pagina
8-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

(Număr de Duminecă 28.)

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru ARDEAL-UNGURI:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
—
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
—
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
—
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
târgului nr. 30, etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 6 cor.
Cu dusul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un exem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 151. — Anul LXXI.

Brașov, Vineri 11 (24) Iulie

1908.

Despre popearele ardeleni.*)

Intre scrierile geografice asupra Ardealului, ce au eșit la lumină în ultimele trei decenii ale secolului XVIII și prin care știința noastră geografică a luat un avânt însemnat, este și următoarea cărtică:

Über den National-Charakter der in Siebenbürgen befindlichen Nationen, Viena, 1792.

Autorul ei este Michael Lebrecht, scriitor sas din Ardeal. În capitole separate el tratează 12 popoare, așătoare pe atunci în Ardeal, anume: Ungurii, Săcii, Sașii, Bulgarii și Valachii, Landlerii, Armenii, Grecii, Ovreeii, Frații-moravi, Polonii, Rușii și Țiganii.

Din acest șir lung mai multe sunt numai frânturi de popoare și aveau puțină însemnătate chiar și pe vremea autorului. De aceea le dedică numai câteva șire. Unele s'au amalgamat cu popoarele mai numeroase, băstinașe. Bulgarii și Rușii s'au pierdut în marea românească, Landlerii au trecut la Sași, Moravii (Die mährischen Brüder), anabapțiștii de credință, așezați de principele G. Bethlen în Vințul inferior, s'au făcut catolici și cei mai mulți din ei au sporit numărul Ungurilor. Asemenea s'au pierdut și Polonii. Persecutați în patria lor pentru legea sociniană (unitară), la care se dedase, ei au venit în Ardeal pe timpul principelui Ioan Sigismund. S'au așezat prin câteva orașe, dar în cursul vremii s'au maghiarizat. Mai mult și-au susținut naționalitatea în Cluj, unde pe vremea lui Lebrecht aveau încă o casă de rugăciune, în care se făcea serviciul divin în limba polonă, dar — zice Lebrecht — portul și-l'au părăsit și au adoptat pe cel unguresc.

Mai amintesc dintre popoarele mici pe Grecii, din cari pe vremea lui Lebrecht și mai înainte, se aflau unele familii prin mai multe orașe și orășele. Dar aceștia, cum știm, erau cei mai mulți Macedo-Români, cari s'au pierdut și ei în sânul altor neamuri.

Partea cea mai mare a cărții o cuprind zăgrăvirile popoarelor mari, anume a celor trei națiuni stăpânitoare, apoi descrierea Românilor, Armenilor și Țiganilor. Dar icoanele, ce ni-le face autorul despre aceste neamuri, sunt de puțină valoare.

* Articolul acesta fusese destinat pentru „Numărul jubilar”, dar din cauza lipsei de spațiu n'a putut să apară în acel număr.

— Red.

Espanerile sunt tendențioase; Lebrecht e preocupat și pătimas. E darnic peste măsură cu laudele la adresa popoarelor politice și e stăpânit de ură față de noi. În ochii lui Români sunt cel mai ticălos soi de oameni. Intre Români — zice el — se află mulți, cari afară de fâptura de om, abia au ceva omeneș. Apoi Românul e tăciunar, sălbatic, bețiv, vicelan, lipsit de curagiu, e leneș, așa că partea cea mare a Românilor lenevește, păzind turmele de oi. Portul românesc e urât, jocul e lărmuitor și sălbatic. Asemenea falzități potentașe reduc, cum am zis, valoarea cărții, dar ea își are însemnătatea din alte motive.

Cartea lui Lebrecht este cea dintâi în literatura geografică ardeleană care tratează în special numai etnografia. Apoi în deosebire de scrierile anterioare, în zăgrăvirea vieții popoarelor pune pond pe însușirile spirituale și prezintă manifestările esterne (datine, jocul, portul etc.) ca un eflux al acestora.

Momentul cel mai de căpetenie și de valoare însă este faptul, că Lebrecht facează în capitolul introductiv, el cel dintâi, *insușirea comună a Ardelenilor*. Din vremi bătrâne de secolii depărtați își au traiul pe pământul Ardealului 5-6 popoare deosebite.

În cele mai multe părți ale țării ele locuiesc amestecate, adeseori câte trei și patru în același sat, și cu toate acestea și-au conservat fiecare intact eul lor etnic. Nu s'au legat și nu se leagă nici azi prin înrudire unele cu altele. La clasa inteligentă, dar în special la popor, o căsătorie de indivizi din diferite popoare e privită chior-diș, e disprețuită și cum zice Lebrecht, e considerată ca un fel de mesalianță. Viețuiește de veacuri fiecare popor cu propriile sale însușiri etnice, cu propriile sale credințe și aspirații.

Apariții de felul acesta există și în alte țări poli-etnice, dar mai rar cu un astfel de amestec, iar așa de pronunțată, cum este aceasta însușire de conservare proprie, nu se află doar nicăieri ca la noi.

Lebrecht a observat acest fenomen etnografic și a formulat următoarea regulă:

Tăria și predilecțiunea intru a conserva și transplanta la urmași propriile datine și obiceiuri naționale, portul, religiunea, modul de cugetare, pe lângă un așa amestec de însușiri divergente, sub aceeaș zonă cerească, pe acelaș petec de pământ, în unul și acelaș sat: iată caracteristica principală a Ardeleanului.

În casă și așternând un prosop mare și frumos, cusut cu arniciu roș, negru și albastru, de pe când era fată mare, pe masă aduse o farfurie înflorită cu câte-va pahare de vin.

Constantin luând cana cea mare și smălțuită de pe sobă, dădu fuga la pivniță s'o umple cu vin, iar Mărioara, cât ai zice să sui în podul casei cu o altă farfurie mare și cu un castron după nucă, după struguri și după alte fructe, că gemea podul. Mi-se puse de toate pe masă cu îndestulare; nu știam din care să gust mai întâi. După miez de nucă mai ales, strașnic mai merge vinul; să fie cât de acru și tot îți pare dulce și gustos și apoi a lui Constantin era chiar dulce, căci via lui, pe lângă că venea în bătea soarelui, mai culeseșe strugurii și pe urma tuturor oamenilor din sat; știea dânsul și auzise din carte de pe când era la școală că, cu cât un vin e mai bun și mai gustos, cu atât e mai căutat și mai cu preț la târg.

— Hai noroc d-le Constantine! Să trăiești mulți ani și fericiți cu nevasta și copiii! Noroc să dea Dumnezeu și bucurie.

— Să dea Dumnezeu și Maica Domnului, răspunseră amândoi. Sfarăia, nu altă ceva, bată-l să-l bată de vin, să ducea pe gât, de par'că era uns. Vinul înveselește

Aceasta regulă privește natural pe popoarele băstinașe, patru la număr, la cari mai putem adăuga și pe al cincilea popor, pe Țigani, cari sunt răspândiți pretutindenea și s'au de vre-o cinci veacuri locuitori ai Ardealului.

Și regula se aplică chiar și la Ungurii și Săcii, cari, deși popoare din acelaș trunchiu, își păstrează de secolii individualitatea lor etnică distinctă.

Sunt și abateri dela aceasta normă. Au fost cazuri, când o grupă, sau să zicem mai precis, câte un sat și-a pierdut naționalitatea, a trecut cu totul la alt popor. Excepția însă își are și ea regula sa, pe care eu o fixeș astfel:

Și-au pierdut naționalitatea acele grupuri, cari fiind împrejmuite de un popor străin, li s'a tăiat contactul direct cu al lor și astfel în cursul timpului au succumbat presiunii streine.

Un exemplu eclatant: Feleacul a fost în strânsă legătură cu orașul Cluj și Mănăsturul-Clujului a fost împreunat cu acest oraș și totuși Români de aici și-au păstrat naționalitatea, fiind în contact cu conaționali, lor pe când Români din cele două sate Olahfalu, din codrii Harghitei, încunjurați de toate părțile cu populațiunea săcuiașă, au trecut de mult la catolicism și au uitat total dulcea limbă românească.

Dacă facem o mică socoteală, ajungem la rezultatul, că mai mari pierderi au suferit Sașii, și în general elementul german. Amintesc aici Clujul, care a avut o puternică populațiune săsească, iar azi e oraș unguresc. Asemenea este Aiudul, iarăși oraș german, apoi Turda, odinioară cu mulți locuitori sași, cari s'au pierdut.

Coloniile germane au fost și pe la Ighiu (cu numele german de odinioară Chrapundorf), și pe la așezările miniere. Dintre acestea este de amintit cu deosebire Trascăul. Strămoșii Trascăienilor au fost germani, veniți în Ardeal din Austria de jos, din localitatea băieșească Eisen-Wurzel, înainte de marea năvălire a Tătarilor. Se știe aceasta din diploma ce le-a dat-o regele Andreiu III. la 1291. *) Azi Trascăienii sunt unguri neași și numai statura lor înaltă, frumosul lor port și unele particularități ne mai reamintesc obârșia germană.

Ungurii se vaieră, că au pierdut sate întregi prin comitatul Hunedoarei, pe la

*) Diploma e publicată în Fejér, Codex diplomaticus. Andreiu III le confirmă drepturile vechi din diploma lor originală, care fusese nimicită de Tătari.

Bărcia, Peștiș etc. Ei altcum în toate părțile descoper ungiuri romanizate. Este o manie a istoriografilor ungiuri a căuta și găsi de aceștia, ca să-și câștige un titlu de drept pentru remaghiarizarea Ungurilor valachizați.

Vor fi ici-colo și insule ungurești romanizate, dar de fapt noi am pierdut mai mult ca ei. N'avam decât să amintim Săculmea, unde maghiarizmul a făcut mari ravagii în elementul nostru. Zeci de mii de Români, sate întregi și-au pierdut limba, portul și datinile străbune. Mulți și-au părăsit legea românească și azi sunt total săcuizați și acest proces de desnaționalizare lentă decurge și în zilele noastre.

Dovezi din trecut avem suficiente. Amintesc aci numai satele Olăhfalu, pomenite mai înainte. Numele arată, că locuitorii lor au fost Români. Timon, la 1754 le înseamnă în cartea sa *Imago novae Hungariae* ca sate românești: *geminas villas Vallachicas*. Asemenea și Ios. Benkő în *Transilvania specialis* recunoaște romanitatea veche a acestor sate.

Azi nu mai găsești nici picior de Român pe aici.

În fine mai relevez faptul, că Ungurii au câștigat pentru elementul lor pe ultimul popor, ce a emigrat în Ardeal. Sunt Armenii. Aceștia au venit din Moldova, la 1671 sub principele Apafi. S'au așezat în două orașele, în Gherla și Ibașfalău, dar s'au răspândit ca comercianți și prin alte locuri. După venirea lor au trecut în curând la catolicism, rezervându-și ritul armean. Apoi și-au pierdut limba, adoptând pe cea ungurească și zi de zi își pierd particularitățile naționale. E chestie numai de timp și încă de timp scurt, ca să se asimileze Ungurilor.

La ei se potrivesc următoarele cuvinte ale lui Kóváry, din prefața la *Tört. regék*:

»Poporul, care nu știe preții limba strămoșilor, portul lor, jocul, datinele, cântecetele, legendele și tradițiile străbune, — care nu le simte, nu le pricepe, — acela nu mai este popor, ci o masă bastardă, căreia natura îi deneagă dreptul de existență. Acel popor se aseamănă cu un pom, ce are rădăcinile în discompunere, și care înflorește încă, poate să producă roadă, dar nu știm momentul, în care se va prăbuși.»

Silvestru Moldovan.

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Din viața țărănească.

(De Gr. N. Coatu).
Bunul și răul gospodar.

(Fine.)
Am intrat în casă, oprindu mă în odaia sau camera cea mai curată, pe care am văzut că o numesc »Casa cea mare«. Curat și bine grijit era în toate părțile; toate lucrurile așezate bine și în regulă. Un miros foarte plăcut în toată casa; mai ales de ceară de albine, din cauză că pe sobă sta un sloi de ceară mare cât toate zilele. Pe brăul ferestrelor stau puse la rând în bătaia soarelui gutui și mere luate din fruntea pomului, iar pe corzi atârnav struguri de vie, albi și negri, de cei cu bozbele beșicate și coarnă zisă țita vacii, de par'că-ți făceau cu ochiul și fără să vrei îți lăsa gura apă, privindu-le.

— Ia șezi d-le învățător?..

— Da!.. am să șed!.. bine că m'am văzut într'atâtea bunătăți!..

— Avem slavă Domnului; răspunse dânsul.

Mă așezaiu lângă masa dela fereastră. Mărioara, hrănindu-și păsările, veni și ea

înima omului; ba încă li face gust de vorbă și dacă nu-i fi stăpân și te-i lăsa pe voia lui, ajunge o vreme când începi să vorbești mai multe de cât trebuie.

— Ia mai ia un păhăruț, domnule învățător!

— Prea mult d-le Constantine! Ce vrei să răzi pe urmă de mine? am luat de ajuns; mulțumesc.

— He hă!.. da ai să mai iai d-le, zise dânsa, părăsind odaia și făcându-se nevăzută. Nu trecu mult și o și văd venind iarăși însă nu cu mâna goală cum plecase, ci cu o strachină înflorată, plină de cartofi prăjiți și deasupra lor, o rață întregă friptă și ruminată la cuptor, de-ți era mai mare dragul să o privești.

— Să vedem, nici acuma nu o să iai? la poftim!

— Ba din friptură și din cartofi chiar am să iau; mi s'a făcut poftă, când le-am văzut.

Gustând de vr'o două trei ori, singur luai paharul în mână și începu:

— Hai noroc!..

— Hă! hă! hă! începură să răză dânsii. După mâncare bună, vinul merge chiar bine, zise Constantine.

Privind cu drag și cu mulțumire la ei, îmi ziceam în minte:

— Muncesc din greu, nu zic, acești oameni, dar să hrănesc bine, căci măncarea care o adusese pentru mine, era pregătită pentru dânsii.

Îmbucând, când din friptură, când din cartofi și mai gustând ba din mere, ba din gutui, deodată m'am trezit sătul bute, cum s'ar zice; nici n'am prins de veste când mi-am făcut pântecetele cobză. Împăcându-ne cu adusul lemnelor, mi-am luat rămas bun dela ei, ș'am plecat acasă foarte mulțumit în sufletul meu, văzând că printre sătenii noștri sunt unii barnici și gospodari cari trăiesc în flori de măr cum s'ar mai zice, sau ca în sinul lui Avram.

M'am împecat să-mi aducă zece cară de lemne a câte trei lei carul. Iată acuma câte parale a câștigat Constantine în cinci zile, fără să-și stinghirească cătuși de puțin treburile lui. A tocmit un om în locul său plătindu-l c'un leu pe zi și l-a trimis împreună cu nevasta și copiii la cules păpușoiu și la tăiat hlojani sau coceni. Dânsul, sculându-se des dedimineață până la oarele două de după douăsprezece, a adus două care de lemne. Dela două și până înseară a adus și păpușoiul cules de nevăstă și de omul tocmit.

În cinci zile mi-a adus lemnele toate, a luat treizeci de lei și treaba lui, a mers

Revista politică.

Foile maghiare se ocupă din nou cu proiectul reformei electorale, pe care are de gând ministrul Andrassy să-l prezinte la toamnă dietei. E vorba adecă, că Andrassy, care a petrecut câteva zile în Londra, s'a întors alaltăeri la Budapesta aducând cu sine un car de „studii“, pe care le-a făcut acolo asupra legii electorale engleze. Foile mai spun, că „studiile“ făcute Andrassy le va folosi și pentru proiectul său și că în ministerul de interne se lucră din nou la pregătirea acestui proiect. În fața acestei știri nu mai știi ce să crezi despre viitorul proiect electoral. Mai deunăzile aceleași foi spuneau, că proiectul e gata și acum spun iarăși că nu e gata și că se lucră la el. Tare ne e teamă, că cu atâtea moașe se va naște o bazaconie de „vot universal maghiar“, de-i va merge vestea peste țări și mări.

Iarăși s'a întâmplat un bucluc cu *imnul împărațesc „Doamne ține și proteje“*, care, precum se știe, e un spin în ochii șovinistilor maghiari. Zilele trecute a petrecut arhiducele Leopold Salvator în Biserica-Albă. La un concert dat în onoarea lui musica militară a cântat imnul „Gott erhalte“. Toți s'au sculat în picioare la auzul cântecului împărațesc, numai primarul Dzsida a rămas pe scaun, ca în modul acesta să „demonstreze“ în contra casei Domnitoare. Purtarea mojicească a primarului a produs, de sine înțeles, mare indignare între cei prezenți și la cererea mai multor membrii ai comunei s'a convocat o adunare extraordinară a reprezentanței orașului pe ziua de 19 Iulie n. în care s'a primit cu majoritate de voturi o moțiune, prin care se condamnă cu asprime purtarea primarului și îi se votează neîncredere. S'a mai decis ca hotărârea reprezentanței să se aducă și la cunoștința Arhiducelui. Pentru moțiunea de blam au votat Românii, Sârbii și Nemții, cari merită toată lauda pentru lecția zdravănă dată primarului șovinist.

Sâmbăta trecută ministrul președinte al României dl. *Sturdza* s'a întâlnit la Semmering (Austria) cu ministrul de externe austro-ungar bar. *Aehrenthal*. În convorbirea, ce-au avut-o ambii bărbați de stat, s'a discutat, precum se spune, asupra *încheierii tratatului comercial între Austria și România* și despre *afacerea macedoneană*, care face atât de multă bătaie de cap puterilor mari.

Cu prilejul șederei sale la Viena

strună, dacă a fost chibzuală. Treizeci de lei nu se iau din drum, cu această sumă un țaran își prinde multe nevoi. De aceea înfloresc gospodaria lui Constantin Enache, casa și ograda îi sunt pline de toate ca un stup și nu-i lipsește banul din pungă niciodată în vreme ce Ștefan Olaru îi dă dorul și prin gospodăria lui bate vântul cum s'ar zice, pe lângă dânsul femeia și copiii îndură nevoile și mizeria.

II.

Nu cred că fac un rău, dacă voiu căuta să termin povestirea mea cu cele ce am văzut și la casa și gospodăria lui Ștefan Olaru, om cuprins de viciul beției, leneș și rău de lucru, ca mulți alții, pentru că, cine are ochi de văzut să vadă și urechi de auzit să audă.

Ogradă mare și spațioasă și a lui Ștefan Olaru ca și a lui Constantin Enache, dar parcă plânge când te uiți la ea; te lovește un fel de jale, privind-o. Gardurile de jur împrejur stricate și dărmate; ici și colo câte un par și numai spărturi, pe care vitele și porcii din sat înără înăuntru de strică totul și se umbresc de arșița soarelui prin spinii, buruienile și bălăriile de prin ogradă, mai înalte ca omul. Casa ca ai de ea și dânsa! Negrijită, cu prispele văzute și cu geamurile dela ferestre mai

ministrul *Sturdza* a fost și oaspele ambasadorului Spaniei, cu care a avut o lungă conferință. În această conferință s'a discutat asupra raporturilor comerciale dintre Spania și România. Până acum între cele două țări nu există nici un tratat pe baza puterii celei mai favorizate. Și cum în timpul din urmă relațiile comerciale între România și Spania au devenit foarte active, Spania a luat inițiativa pentru încheierea unui tratat pe baza puterii celei mai favorizate. Ambasadorul Spaniei a comunicat de asemenea d-lui *Sturdza*, că guvernul spaniol, care până acum nu e reprezentat în România, are intențiunea de a numi un *ministru plenipotențiar la București*, fixând chiar în bugetul viitor mijloacele pentru crearea acestui post.

După lungi frământări și tratări între diferitele partide politice din Sârbia s'a rezolvat în fine criza ministerială, constituindu-se *noul ministru sârbesc* sub președinția lui *Velimirovici*. Sub noul ministru se va vota înainte de toate bugetul pentru anul curent și tratatul de comerț cu Austro-Ungaria.

Adunarea »Asociațiunii« la Șimleu.

Convocare.

În sensul §§-lor 23 și 25 din statute membrii »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român«, se convocă la

Adunarea generală ordinară

în Șimleu, în zilele de 7 și 8 August st. n. 1908.

Programul adunării este:

Ședința I.

Vineri, la 7 Aug. st. n. la oarele 10 1/2 a. m.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Inscirierea delegațiilor prezente.
3. Raportul general al Comitetului central.
4. Alegerea comisiunilor pentru: a) examinarea raportului general; b) cenzurarea socotelilor anului 1907 și a proiectului de buget pentru anul 1909; c) inscrierea membrilor.
5. Prezintarea eventualelor propuneri.*)
6. Conferință literară de Oct. C. Tăslăuanu.

Ședința II.

Sâmbăta, la 8 Aug. st. n. oarele 10 a. m.

1. Conferință economică de Romul Simu.
2. Rapoartele comisiunilor.
3. Fixarea locului pentru adunarea generală din 1909.

*) Eventualele propuneri au să fie prezintate în scris prezidiului »Asociațiunii« (în Sibiu, Strada Morii Nr. 6) cu 8 zile înainte de adunarea generală.

toate stricate, iar în locul lor, puse câte o perină din care curgeau penele. Într'o parte a ogrăzei am văzut un fel de poată desvâlțită și cu leăturile rupte. Alături cu poata sta carul hârbut ca vai de el; când clătina o roată suna a doage din cauza soarelui, vântului și a ploaii. Mai la o parte am văzut o sanie de boi, cu tâlpile de jumătate vârâte în pământ, cred că o fi fost putrede din cauză, că cum e cam costisă în ogradă, tot malul adus de apă din deal la vale, în timpul ploilor de vară, s'a oprit în sanie. Câteva păsări ce scurtau pe dinaintea casei ședeau sbur-lite și sgrebulite; se cunoșteau că duc dorul grăunțelor. Grădina din dosul casei fără zare de gard, numai urmele parerilor se mai cunoșteau. Sărmanii pomi puși de bătrâni, cu crengile rupte de copiii din sat, de pe vremea poamelor coapte, parcă voia să-ți spună că ar fi fost mult mai bine pentru ei, dacă periau de pe timpul sădărei, decât să ajungă zilele acestea, atât de triste și de amară. Copiii, nevasta și toți ai casei, îmbrăcați cu haine rupte și sdrętoase făcute din materii putrede de pe la jidani.

Pe cât ție de drag să te uiți la gospodăria lui Constantin Enache și să stai de vorbă cu dânsul, fiind om cu mintea întreagă, om care-și dă samă, că Dumnezeu

4. Dispozițiuni pentru verificarea procesului verbal.

5. Inchiderea adunării generale.

Sibiu, din ședința comitetului central al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român«, ținută la 25 Iunie 1908.

Iosif Sterca Șuluțu m. p.,
prezident.

O. C. Tăslăuanu, m. p.,
secretar.

Cu privire la Serbările dela Șimleu ni se mai comunică următoarele:

S'a avut în vedere, ca aceste serbări să aibă un caracter cultural local. În tot cazul celorce vin la Șimleu, precum și Asociațiunii peste tot trebuie să i-se dea ocaziunea a se informa de situația etnografică a Sălajului. Spre scopul acesta se va aranja o *expozițiune etnografică*.

Vor fi espuse icoanele tuturor bărbăților binemeritați în trecut ai Sălajului, anticități românești locale și grupuri de țărani după ținuturi.

În acelaș local va espune și Reuniunea ten elilor române din comitatul Hunedoarei — în fruntea căreia stă d-na *Elena dr. Hossu* — haine *preotești*, țesături și cusături de-ale atelierului său din Orăștie, unde lucrează opt fete, sub conducerea d-șoarei *Tiberia Barcian*. Direc-toară a atelierului e d-na *Victoria Erdeli*. Obiectele espuse de această reuniune se vând, așa că fiecare vizitator va pu ea duce un obiect de o plăcută aducere aminte.

Teatru de vară, o construcție impunătoare (60 m. lungime și 13 lățime) va avea 10 loji, cari vor fi decorate cu țesături și cusături de-ale doamnelor și d-șoarelor din Sălaj. Spre scopul acesta s'au insinuat, că vor timte lucrări de mână d-nele: *Cocian* din Dominiu, *Mica* din Odrheiu, *Pap*, din Babța, *Budișan* din Pria, dr. *Gyurkó* și dr. *Fap* din Jibou, e.c. precum și d-șoarele: *Terica Pap* din Oarța *Marioara Orian* din Pria, *Elenuța Stanciu* din Botiz, etc.

Scrierea *monografiei ținutului nostru* din prilejul adunării generale a Astei și o idee nouă, cât se poate de salutară și de imperioasă pentru promovarea culturii noastre o idee, care dacă ar fi urmată, în câțiva ani am avea datele necesare pentru monografia întregului popor românesc din Ungaria. Schița monografică a Sălajului va cuprinde vr'o 20 coale de tipar și va avea vr'o sută cincizeci fotografii originale. E o muncă uriașă aceasta pentru timpul de 2—3 luni, în care s'a terminat.

O inovație este în tot cazul și *pieasa teatrală*, care se joacă: *Moise Păcuraru*, dramă țărănească în 4 acte și 1 tablou, cu muzică și cântări — în care e pus pe scenă poporul nostru, pe care trebuie să-l cunoaștem și să-l îndrăgim tot mai mult. Rolele principale bărbătești le crează dnii *Aurel Bănuțiu*, artist dramatic, bine cunoscut din câteva reprezentații la Brașov, etc. și Șt. *Marcuș*, student la conservatorul de muzică din Budapesta. Rolele de femei le fac d-șoarele *Marioara Orian*, *Elenuța Stanciu* și *Terica Pop*. Partea muzicală e aranjată pe motive populare de dr. *Iustin Cl. Iuga*.

Locul serbărilor. Cetatea lui Sigismund Bathori e cel mai potrivit loc pentru aranjarea serbărilor noastre. În partea dinspre nord pe un mic platou e construit teatrul

nostru de vară, iar restul e plantat cu arbori. Cetatea e înconjurată de toate părțile cu zid. Cele două intrări vor fi închise publicului mare pe durata serbărilor, iar sub arbori vor sta la dispoziția oaspeților noștri mese, având în permanență bucătărie și cafeenea. În nemijlocită apropiere va fi sala cu expoziția, astfel, că în zilele serbărilor toți oaspeții vor fi grupați într'un singur local.

Toți cei ce doresc a participa sunt rugați pe calea aceasta să se insinue cât mai îngrabă, *cel târziu până la 1 August (19 Iulie) a. c.* căci altcum nu putem garanta de cvartir. Cvartire avem de trei feluri: *gratuite, la particulari cu 2 cor. pe 24 ceasuri și la hotele*. Cei ce se insinună sunt rugați a arăta ce fel de cvartir doresc. De asemenea și *cei ce doresc a participa la banchet* sunt rugați a se insinua deodată cu insinuarea participării, cel târziu până în 1 August st. n. căci altcum comitetul aranjator nu garantează. Tacâmul costă 5 cor. de persoană, Pentru țărani 1 coroașă 60 bani.

Invitări nu se trimit, prin urmare să se privească invitați toți Românii, cari se interesează de propășirea culturală a noastră.

Comitetul local aranjator a lansat următorul program al festivităților.

Joi, 6 August n. 1. Primirea comitetului central în Cizer, la 11 oare a. m. 2. Intrunirea de cunosțință, seara la 8 oare în cetatea lui Bathory.

Vineri, 7 August n. 1. Serviciul divin, 8 oare a. m. 2. Ședința întâia, după serviciul divin, în biserica din loc. 3. Banchet, la ora 1 p. m. 4. Inaugurarea expoziției etnografice în sala de gimnastică a gimnaziului local, imediat după banchet. 5. Petrecere populară, după inaugurarea expoziției, în cetatea lui Bathori. 6. Seara la 8 oare: *Moise Păcuraru*, piesă țărănească cu muzică și cântări în 4 acte și 1 tablou, de Dr. *Dionisie Stoica*. 7. După teatru cină comună a la carte.

Sâmbăta, 8 August n. 1. Ședința a II-a, la 9 oare a. m. 2. După prânz eventuale excursii în raionul orașului. 3. Seara la 8 oare *concert și bal*.

Duminică, 9 August n. Afară de cadrele Asociațiunii: peregrinaj la Bocșa-română, la mormântul lui Simion Bărnuțiu și excursiune științifică la Moigrad. Pentru serbări e angajat taraful lui *Brașoveanu din Sibiu*.

Numărul nostru jubilar.

Apariția numărului jubilar al „Gazetei“ e salutată în termeni foarte călduroși de foile românești din patrie și din România. Reproducem pentru astăzi următoarele voci de presă:

Ziarul „Drapelul“ scrie în nrul său de eri următoarele:

»Numărul jubilar al »Gazetei Transilvaniei« ne-a sosit cu poșta de eri. Un op voluminos, cu conținut bogat și frumos ilustrat. Un adevărat *giuvaer al publicității noastre*. Cuprinde 132 pagini 4° într'o învelitoare artistică lucrată, care ne înfățișează în miniatură fața primului nr. dela 12 Martie 1838 și a nrului dela 12 Martie v. 1908, când a implinit »Gazeta« șaptezeci de ani. Prețul în comerț e 1 cor. 50 bani și venitul curat este destinat pentru fondul jurnaliștilor români. Din nici o casă românească să nu lipsească acest

știe să se folosească de mintea și de puterea lui, pentru a se folosi de bogățiile pământului.

Să căutăm a ne folosi de tot ce e bun și să ne silim a ne feri și a înlătura tot ce e rău și tot ce duce pe om la mizerie și la sărăcie, trecându-l dela o vreme în rândul dobitoacelor.

Mânia.

Nimic nu e pe lume mai primejdios decât omul în manie, fiindcă în starea asta îi lipsește judecata limpede. Omul la manie cade în nebunie, zice proverbul poporului. Câte fapte n'au făcut adeseori oamenii mănioși, fapte cari au avut ca urmare nenorocirea pe viață și a altora. Imi aduc aminte de o întâmplare pe care o povesteau gazetele noastre, petrecută într'un sat undeva în Muntenia. Un sătean își vânduse boii și, în loc să-și pue banii, toți în hârtii, într'un loc adăpostit, i-a lăsat pe brâul ferestrei. Un copil ce-l avea, de vr'o trei-patru ani, a dat de bani și a început să se joace cu ei. Când a intrat săteanul după o vreme în casă, a văzut pe lângă copil mici bucățele de hârtie și cu spaimă a constatat că bietul copil rupsesse hârtiile. Cuprins de manie, tatăl a tărit după

l-a făcut să fie stăpân peste tot pământul și pe toate cele ce sunt pe dânsul, pe atâta își vine de greu și de rău, să o privești pe a lui Ștefan Olaru și nici nu-ți vine să mai vorbești cu dânsul, mai ales când îi beat și se uită cu ochii ceia a lui, tulburi și roși ca sângele; având fața spe-riată și învăpăiată și cu balele la gură ca la câinii turbați.

— Oare nu-i tot om și om!!... Nu trăesc tot în acelaș sat?... Nu se adapă la aceleași izvoare de avuție? Nu-i tot același Dumnezeu și pentru unul și pentru altul?... De ce unul are și altul n'are?... Și unde mai pui, că Ștefan Olaru are o falce și jumătate de pământ rămasă dela părinti, pe când Constantin Enache n'a apucat decât douăzeci de prăjini, căci au fost mulți frați. La ce nu se potrivesc?...

— Nu se potrivește la minte.

Iată la ce duce silința, hărnicia, economia, munca cinstită și chibzuită pe omul lipsit de viciuri, cum e Constantin Enache și mulți alții ca dânsul și la ce duce beția, lenea și alte moravuri rele și uricioase pe cei care sunt cuprinși de ele, cum e Ștefan Olaru și toți acei care-s ca dânsul.

Cea mai frumoasă viață și cel mai fericit traiu nu-l poate avea decât țaranul muncitor de pământ dacă-i om deștept și

număr, care este o adevărată mândrie a noastră. Se poate comanda și prin administrația ziarului nostru.

„Telegraful Român” :

Numărul jubilar al »Gazetei Transilvaniei« a apărut și s'a trimis tuturor abonaților. E un op voluminos, de 132 pagini, cu un cuprins bogat și de mare preț, cu numeroase ilustrații și facsimile. Înălțimea ne arată în miniatură primul număr al »Gazetei« apărut în 12 Martie v. 1838, și ultima pagină a numărului jubilar o împodobește numărul din 12 Martie v. 1908 al »Gazetei«. Indemnăm pe toți cărturarii noștri să-și procure acest număr jubilar al »Gazetei«, care se vinde în favorul fondului pentru ajutorarea gazetărilor români dela noi.

In „Lupta“ de ieri d-l Lucian Bolcaș scrie din incidentul apariției numărului nostru jubilar un însuflețit articol, din care reproducem următoarele părți :

»Ca un sol al sărbătorii consacrate prin jertfe de muncă și suferinți primim de mult așteptatul număr jubilar al »Gazetei Transilvaniei« la împlinirea alor 70 ani dela înființare...

»Ca o oglindă curată a vremilor trecute și a celor de față, cu toate puterile noastre puține, cu toate străduințele neastâmpărate, cu toate primejdiile și prigonirile — ne stă înainte numărul jubilar al »Gazetei Transilvaniei« care numără 70 de ani.

»Cu la un exemplu viu privim la activitatea de 70 de ani a »Gazetei Transilvaniei« ca la un îndemn încurajator, dar și ca la un memento grav: stați tineri luptători și vă măsurați puterile mai înainte de a vă arunca în rândurile luptei! Veți avea voi acea tărie a credinței, acea stăruință în lucrare, acea hotărâre spre o jertfă ce nu cunoaște stavilă, pe care îi de grănițeri — adevărați grănițeri ai neamului și dânșii — au dus-o de pe dealul Gherșei și au plămădit-o sub stâncile Tâmpiei?

»Momentul acesta, care vestește stăruința glorioasă a unei familii însuflețite în fruntea luptelor neamului nostru, e însă un moment nu numai al acelei familii și al bunilor și însuflețitorilor ei tovarășii de luptă — ci momentul acesta mai vestește și multa putere de viață ce e sălășluită în vinele națiunii noastre.

„Voința Națională“ (București) :

»Primim la redacție numărul jubilar al »Gazetei Transilvaniei« din Brașov scos cu prilejul împlinirii a 70 de ani dela apariția primului număr. »Număr jubilar«, — e un mod de a vorbi. De fapt este vorba de un volum luxos de aproape 150 de pagini, tipărit pe hârtie velină Coperta foarte reușită, cuprinde clișee în miniatură al primului număr din »Gazeta de Transilvania« apărut la 12 Martie 1838 și tipărit cu litere cirilice, precum și numărul dela 12 Martie 1908. Volumul cuprinde o privire istorică, asupra activității atât de lungă și de bogată în fapte a conducătorilor »Gazetei«, portretele și biografiile oamenilor de seamă a »Românilor de peste munți și nenumăratele adrese de felicitare primite la redacția »Gazetei« din toate părțile locuite de Români. Vom face pe larg o dare de seamă asupra acestei lucrări, într'unul din numerele noastre viitoare.

sine pe copil în curte, i-a pus mâinile pe un lemn și cu toporul i le-a tăiat pe-amândouă din încheietura palmelor. La țipetele copilului a zlergat mamă-sa și când a văzut sângele și pe copil leșinat și fără mâni, a înebunit de groază. Bărbatul, după câteva clipe și-a venit în fire și cunoscându-și păcatul și văzându-și și copilul mort și nevasta ne-bună, a intrat într'o poată și s'a spânzurat. În faptul acesta, negreșit, cauza cea dintâi a fost nesocotința sateanului, să-și lase banii ori și unde. Dar cauza cea mare a nenorocirii a fost turbata mânia a lui. Și mai citisem un caz, întâmplat tot la noi și povestit de gazete, cum un sătean infurindu-se pentru nimica toată, dintr'o neînțelegere cu nevastă-sa, a luat pușca din cui și și-a ucis soția cu un glonte, apoi de teamă și de desnaidejde și-a aprins casa și s'a spânzurat și el. Și avea trei copii mici, pe care într'o năvală de mânie i-a făcut orfani de amândoi părinții, le-a aprins și căscioara, ca să rămăie pe drumuri.

Dar chiar dacă în mânie omul nu face rău altora, își face sie-și totdeauna, pentru că mânia când năvălește de-odată pe om cu toată puterea ei, îi poate pricinui moartea. Câți oameni n'au murit trăznii în accese de furie! În istorie se po-

„Dimineața“ (București) :

»Am primit la redacție numărul jubilar al »Gazetei Transilvaniei«. Numărul în chestiune e un adevărat volum, de 132 pagini în quarto, bogat în fotografii, ce reprezintă pagini din numerile vechi ale acestei gazete, fotografiile întemeietorilor și ale celor ce au condus-o în urmă, cât și ale celor cari au colaborat până în prezent. Atât din Transilvania din regat, cât și din toate țările locuite de români, d-l Mureșianu a primit numeroase felicitări pentru jubileul în chestiune; multe din aceste felicitări sunt reproduse. Vom avea însă ocaziunea să vorbim în curând mai pe larg de acest număr jubilar, care nu interesează numai presa românească de peste munți, ci întreaga presă românească de pretutindeni.

Din Budapesta ni se scrie: La timpul său v'ați ocupat pe larg cu afacerea d-lui dep. Dr. Maniu, care fusese tras la răspundere de către biroul camerei advocaților din Cluj, fiindcă a folosit plicuri cu inscripție românească. De asemenea știți că d-l dep. Maniu a primit din partea camerei drept „pedeapsă“ un dorgatoriu, pe motiv că priu folosirea plicurilor cu inscripție românească a „demonstrat contra limbei statului“. În contra acestei „sentințe“ d-l Dr. Maniu a apelat la curtea de casație din Budapesta — care a confirmat sentința camerei advocaților.

Nici că se putea altfel!

STIRILE ZILEI.

— 10 Iulie v.

Furtuni și ruperi de nori. După o secetă de câteva săptămâni, când căldurile deveniseră aproape de nesuferit, de câteva zile au început ploile în toate părțile; nu numai în țara noastră, ci și cu deosebire în vestul Europei. La noi, în deosebi în comitatul Hunedoarei s'au deslășit furtuni grozave, cari au cauzat stricăciuni enorme, atât în bucate, cât și în sate, stricând casele, ba nimicind pe alocurea drumurile și liniile ferate.

Iată știrile cele mai nouă despre ploii, grindină și furtuni: Alaltăieri după amiază a fost o rupere de nori uriașă în întreg comitatul Hunedoarei. Apa, ce năvălea cu furie de pe munți, a umflat așa pe neașteptate râul Streiu, încât revărsându-se a dus cu sine bucate și fânul, adunate pe câmp, și a stricat toate podurile. Atât în valea Streiului cât și în jurul Hațegului au fost nimicite șinele trenului, așa că comunicația este deocamdată întreruptă. Drumurile sunt stricate cu desăvârșire. Lângă Hațeg potopul a spălat frăstrăul Peccol, al cărui inspector a fost îngropat sub ruine. Cadavrul a fost găsit ieri. Tot acolo au fost duse de apă 25 case. În Sângeorghiu Streiului a fost asemenea mare potop, care a dus cu sine 40 vite ale satului. La șinele spălate de ploaie lucră neîntrerupt 500 lucrători, așa că peste 2 zile, comunicația poate fi reluată.

Din Arad se anunță, că acolo a fost asemenea mare furtună, împreună cu grindină, pricinuind multe pagube.

La Orșova grindina de mărimea ouă-

vestesc multe cazuri de acestea. Împăratul Romei, Nerva, acelu care a luat copil de suflet pe Traian și i-a făcut urmaș al său în scaunul împărăției, era un bătrân bun și blând de altfel, dar se mânia lesne, fără însă a face vr'un rău cuiva. Și tocmai din mânie a murit, căci într'o zi văzând fără veste în fața sa pe un senator care-l insultase, atâta mânie l'a năpădit, că a căzut jos fără suflare. Alt împărat roman, Valerian, a murit tot într'o mânie ce l-a cuprins, auzind de biruințele Germanilor. Un vestit doctor rus, Rogianowsky, văzând la o operație pe un asistent al său că umblă neîndemnativ cu cuțitul, s'a mâniat așa de tare că a căzut grămadă mort. Și faimosul chirurg englez Sir John Hunter a murit tot din cauza mâniei.

Însumi eu am văzut într'un oraș din Germania murind trăznit în fața mea, un bărbat tânăr, din cauza mâniei. Era însurat de curând și călătoria cu soția sa; iar mânia l-a apucat pentru întârzierea chelnerului de a-i aduce o mâncare comandată. Adevărat e că-l amănase prea mult chelnerul, și când la observația lui, chelnerul i-a răspuns cam batjocuritor, el s'a ridicat furios, cred că cu gândul să pălmuiască pe chelner, dar abia s'a repezit în sus, când a căzut ca un buștean sub masă.

lor de găină și porumb, a cauzat pagube în deosebi strugurilor.

In Copsa și jur a bătut grindina, care a ținut 10 minute, nimicind cu desăvârșire vilele și porumbul.

Tot asemenea din Turda, Târgul-Mureșului, din Kecskemét ș. a. ne vin știri despre furtuni și grindini, cari au pricinuit pagube însemnate pretutindeni.

In Europa de vest s'a schimbat de asemenea timpul. Din Zürich se anunță, că pe acolo au căzut mari zăpezi. Grosimea zăpezii, trece peste o jumătate metru. In Vojezi, precum se scrie din Strassburg, a ținut ninsoarea vre-o 15 ore, neîntrerupt. — In părțile nordice ale Italiei timpul este de câteva zile abnormal. Au fost ruperi mari de nori, cari au pricinuit prin singuraticile văi o mulțime de pagube. Printre munți a căzut zăpadă. Timpul e rece.

Din București de asemenea se anunță, că prin multe locuri comunicația e întreruptă din cauza ploilor.

Cabulul de cifre în vicia lui Avram Iancu. Primim dela un amic al foaiei noastre următoarea notiță interesantă: Se știe că în viața multor oameni pare a avea un rost deosebit câte o cifră. Este ca o cabulă, care pare a stăpâni vicia și moartea omului. E cunoscută cabula de 7 în istoria biblică, cabula n-rului 13 în istoria Franței și așa mai departe. Cabula lui Avram Iancu, eroul din 1848, — lucru ciudat, — a fost tocmai cifra 48. Avram Iancu s'a născut la 1824, o cifră, care este divizibilă cu 48 (de 38×48=1824); anul cel mai memorabil al vieții sale este anul 1848, (iarăși 48!) nu numai pentru rolul său istoric din acest an, ci și pentru că în acest an ajunge Iancu în cumpăna vieții, având 24 ani împliniți și având să trăiască încă 24 ani. Iancu de fapt moare în etate de 48 ani, la 1872; — iar anul morții sale: 1872 iarăși este divizibil cu 48; de 39×48=1872. — Cabula aceasta confirmă faptul, că Iancu și 48 sunt noțiuni pe veci nedespărțite.

Dreptul disciplinar al învățătorului. Curia din Budapesta, scrie »Tel. Rom.«, s'a ocupat de nou cu un caz, care interesează pe învățătorii noștri. Un învățător a bătut un copil în școală. Mama copilului l'a dat în judecată, și judecătoria cercuală a pedepsit pe învățătorul respectiv cu o amendă în bani de treizeci coroane. Învățătorul a apelat și tribunalul regesc l'a achitat. La cererea procurorului, curia s'a ocupat din oficiu cu afacerea și a declarat, că tribunalul a greșit, când a achitat pe învățătorul acuzat, fiindcă acestuia nu-i compete dreptul să bată elevii din școală.

Achitați. Pentru agitație săvârșită pe vremea alegerilor au fost înproceșați domnii: Dr. Iacob Hotărăn advocat, Ioan Jercosan preot și George Roșu econom, pe cari tribunalul din Arad i-a aflat inovinați și i-a pedepsit cu câte trei, respective două săptămâni temniță de stat, dar tabla regească din Oradea-mare i-a achitat. Actul de afirmativă agitație a fost săvârșit pe vremea alegerii d-lui Dr. Stefan C. Pop ca deputat dietal în cercul electoral al Șiriei.

Logodnă. Virginia Gall și Dr. Basiliu Basiola logodiți. A. ud-Cluj 20 Iulie 1908.

Felicitările noastre!

Direcția Teatrului Național din București a hotărât, precum ni se scrie, ca în stagiunea ce va începe la toamnă să se reprezinte următoarele piese: »Alt Heidelberg«, de Förster, tradusă de d. Ovid Densușianu; »La femme de Claude«, de Du-

Mânia, firește, nu aduce totdeauna moarte, dar totdeauna pricinuește vr'un rău și produce tulburări mari în organismul nostru.

De multe ori ne vatămă sănătatea; mulți din mânie capătă dambiale, alții se îmbolnăvesc de alte boale. Mânia mai ales pe vremea când ești la masă, produce serioase boale de stomac, și în cel mai bun caz îți pierde cu totul pofta de mâncare.

Astfel mânia aduce omului mâniaș multă vătămare a sănătății, și e deci în interesul sănătății sale proprii ca omul să nu se mânie. Că mânia e o pornire naturală a oricărui om, o pornire înăscută, asta nu e o scuză, căci fiecare om are minte și atârână de el să-și domolească și să-și ție în frâu mânia. Nu e scuză că ai făcut ceea și ceea în mânie, câtă vreme ai judecată peste care poți fi stăpân; sunt, adevărat, și oameni cari nu se pot stăpâni, dar virtutea cea mare este tocmai obicinuirea de a se stăpâni.

G. Coșbuc.

mas-flul, tradusă de d. H. Lecca; »La idées de M-me Aubrey«, de Dumas-flul, tradusă de d. general Bengescu-Dabija; »Maitre Guérin«, de Emil Augier, tradusă de d. Brătescu-Voinoști; »La femme nue«, de Bataille, tradusă de d. G. Ranetti; »M-me Junger la Oestrat«, de Ibsen, tradusă de d. H. Frollo; »Der Teufel«, de Molnar, tradusă de d. P. Gusty; »L'amour veilles«, tradusă de d. D. Anghel; »Egmont«, de Goethe, tradusă de d. St. O. Iosif (această piesă se va pune în scenă cu muzica de Beethoven); »Don Carlos«, de Schiller, tradusă de d. G. Coșbuc; »Un faliment«, de Björnson, tradusă de d. B. Hetrat; și »Mărul«, piesă originală în 2 acte de d. Z. Bărsan.

Numire. Ni-se anunță din București, că d-nul Sandu, fost elev al școlii de agricultură dela Herăstrău și diplomat al unei școli superioare de agricultură din Germania, a fost numit director al școlii de agricultură dela Herăstrău.

Grindină în mărimea nucilor. Din Bicz-Dămuc ni se scrie: După o secetă îndelungată, cari aici pre munți nu se prea întâmplă, în 15 l. c. st. n. între oarele 4 și 5 p. m. s'a lăsat o ploaie și preste comuna noastră Dămuc, care e situată în granița României — erupând într'o grindină de mărimea nucilor care și a 3 zi s'a mai văzut, și care întro jumătate de oară a prefăcut în pământ pășiunea, fânașul și sămânătura de orzi de pe muntele numit »Asău« proprietatea comunei Ciuc Mădăraș. Acest munte de veacuri e arândat de 43 locuitori români din comuna Dămuc, cari vara și iarna trăesc cu vitele acolo, fiindcă numai din aceia se susțin. În urma ploaiei și grindinei a esundat păraiele »Glodu«, și Așeu, cari au înecat mai multe vite, și au spălat și înecat țările a mai multor oameni — cu nutremântul avut și recivistele de economie, fiindcă pe aicea numai în săptămâna curentă s'a început munca fânului.

Bicz-dămuc la 18 Iulie 1908.

Demetriu Drăgan,
preot.

Cursul administrativ notarial din Târgul-Mureșului l'au absolvat în anul 1907/8 cu succes următorii tineri români: Gregoriu Cetean din Galda-de-Jos, Ioan Cioran din Branicica, Aurel Cantor din Căciulata, Ioan Giurcoiu din Rășinari, Ioan Maftiu din Paloș, Iuliu Marcu din Oieșdea, Pavel Mioc din Berliște, Gavriil Mureșianu din Spermezeu și Augustin Pop din Cămpeni.

Cununie. D-nul Ilie G. Furnică și d-șoara Marina D. Tanislau din Brașov, își vor serba cununia lor religioasă Duminică în 13 (26) Iulie a. c. la orelle 12 din zi în biserica Sfintei Treimi de pe Tocile. Nuni: D-na Maria și Ioan P. Spudercă.

Noul muzeu de istorie naturală din București a fost vizitat Duminică de peste 7500 de persoane. Acest muzeu, scrie »Ordinea«, în timp de o lună de zile, de când a fost deschis, și până acuma a fost vizitat de peste 40.000 de persoane. El atrage admirația tuturor vizitatorilor și este organizat după tipul muzeelor din Germania. D-l Dr. Antipa, directorul acestui muzeu, care va pleca zilele acestea în America, se va ocupa de cercetarea muzeelor americane.

Inteligența română din Ciachigărbău și jur invită la Petrecerea cu dans ce se va aranja la 2 August st. n. 1908. în pavilionul de vară din grădina școlii confesionale gr. cat. din Csăkigărbău în favorul bisericii gr. cat. Prețul intrării: de persoană 2 cor., de familie până la 3 membri 4 cor., dela 3 membri în sus de fie-care persoană câte 1 cor, Inceputul la 7 oare sara: Ofertele și suprasolvirile marimoase se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe cale ziaristică. Comitetul aranjator: Iovian Andreiu protop. președinte. Dr. Ioan Sliam adv. președinte. Paul Roșca protop. v. președinte. Vasiliu Popp protop. v. președinte. Victor Popp cand. adv. maiorom. Ioan Domșa Andreiu, preot secretar. Victor Varga preot, cassar, și încă 23 membri în comitetul aranjator.

Odăi de închiriat în villa Kertsch cu prețuri moderate, pe zi, săptămână sau lună (parte din ele nou mobilate). Fiecare odaie cu vedere pe promenadă, unde este muzică mai în fie-care zi. Serviciul și curățenia exemplare.

Rectificare. In numărul popular trecut, s'a strecurat la rubrica: »Act de mulțumită«, o eroare. Pe pag. 5, șirul 39 de sus în jos, are să se cetească în loc de 657 coroane, 470-70 coroane

Candidat de advocat cu praxă cores-punzătoare și care vorbește perfect limba română și maghiară, află imediat aplicare în cancelaria subscrișului Dr. Ioan Malaiu advocat O-Radna, comitatul Beszlercze-Naszód.

sau depozite menite a aduna cele mai bune sămânțe de nutrețe măiestrite, cănepă italiană, trifoliu, luferă, napi ș. a., cari vor fi distribuite membrilor ei cu prețuri moderate și cu înlesniri de plată.

Se vor procura pe sama însoțirii vite de cea mai bună rasă și se vor face toate înlesnirile pentru membrii de a cumpăra asemenea vite.

Se va lucra din toate puterile pentru introducerea mașinilor și instrumentelor agricole cele mai nouă și mai practice cu cele mai mici prețuri posibile, ba mai târziu, când tovarășia prosperează, va împărți pe rând aceste lucruri membrilor săi, pe un preț bagatel sau chiar și gratuit. Pildă bună avem statele unite din America, unde să întrebuințează mașini chiar și în moșioarele cele mai mici.

Suntem pătrunși de adevărul, că cauza principală a sărăciei noastre e scăderea prețurilor, în contra căreia n'avem alt leac decât îndoirea sau întreirea producerei prin agricultura științifică a ogoarelor noastre ca să putem concura cu țările producătoare de cereale.

Tovărășia »Mugurul« va pune un pond deosebit pe alcătuirea de bănci sătești sistem »Raifeisen« din venitele cărora se vor ajuta biserica și școala. Asemenea se va urma și cu alcătuirea de lăptării sau untării naționale.

Însoțirea va mijloci și asigurarea de vite la reuniunea pentru asigurarea de vite din Orăștie.

An de an se vor ținea întruniri agricole pe sate pentru luminarea și înaintarea poporului, cu care prilej membrilor reuniunii se vor împărți diferiți pomi oțuiți, calitatea cea mai nobilă.

»Murgul« va mai mijloci arendări și esarendări și parcelare de moși, exploatare de păduri, cu un cuvânt va exploata orice teren economic ori comercial pe care tovarășia îl va afla cu scop. Cu deschiderea să va ocupa cu producerea și vinderea de altoaie de viță de vie, pentru ca poporul Român să și reînnoiască iarăș vîlle pustite de floxeră, recăștigându-și astfel venitul de căpetenie de odinioară.

Altoale de viță de vie deja în această toamnă să pot procura. Cei interesați să se adreseze deadreptul domnului avocat Dr. Alexandru Morariu în Ibașfalău (Erzsébetváros) și după cum să poate prevedea comandașele fiind multe, membrii tovarășiei ar fi bine să-și facă de pe acuma socoteala și comandașele.

Întrucât privește administrația tovarășiei, pentru orientarea publicului, descriu cele următoare după ordinea deja statorită.

Însoțirea este condusă de:

a) *Adunarea generală*, care în tot anul va fi conchemată, până cel mult mijlocul lui Mai în Ibașfalău, ori alt loc designat de adunarea generală premergătoare. La adunarea generală flește care membru are drept de vorbit, drept de vot și de a face propunerii.

Adunarea generală alege direcțiunea, comitetul de supraveghere, trage la răspundere pe acestea, ori le dă absolutul decide asupra împărțirii venitului curat, asupra eventualelor modificări a statutelor și a tuturor afacerilor, cari nu sunt rezervate prin statute vre unui alt organ al însoțirii.

b) *Direcțiunea*, care să compune din 5—10 membrii, conduce afacerile însoțirii pe lângă răspunderea statorită de statute și legea comercială, reprezintă însoțirea în toate afacerile ei

c) *Comitetul de supraveghere*, care constă din 5—10 membrii are dreptul și datorința de a supraveghea activitatea însoțirii în toate ramurile ei, a controla cassa și cărțile conduse de societate și dacă ar afla neregularități a conchema adunarea generală.

Din venitul curat 60% stă la dispoziția adunării generale, ear' 40% să alătură la fondul de rezervă.

Aceia cari vor voi a-să înscrie de membrii ai tovarășiei, după aceasta își va fi format fonduri, trăbue să plătească la fondul de rezervă, după fiecare cvotă de 10 coroane ca adau suma corăspunzătoare proporțiunei dintre fondurile și suma cvotelor deja existente.

Membrii însoțirii »Mugurul« vor fi împărțiași de favorii față de membrii în toate afacerile ce le vor avea cu însoțirea.

Direcțiunea »Murgul« în toate comunele unde va avea membrii, dintre aceștia își va numi bărbați de încredere, cari să fie mijlocitori între tovarășie și aceia, cari nu voesc a să adresa în afacerile cu tovarășie direct acesteia.

După toate acestea având în vedere, că pe terenul producerei altoilor de viță de vie tovarășia »Murgul« e și singură tovarășie românească, încheiu de astădată

espunerea cu dorința, că e timpul suprem ca să nu ne mai lăsăm exploatați și pe terenul economic de străini, care teren e unica bază de existență a plugarilor noștri.

Mediaș 20 Iulie 1908.

Izidor Dopp.

NOU ABONAMENT LA

„GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Iulie st. v. 1908

se deschide nou abonament pe quartalul trei al anului, la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii fôiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 coroane, pe șese luni 12 coroane, pe trei luni 6 coroane, pe o lună 2 coroane.

Abonamente numai la numărul poporal de Dumineca:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 4 corône, pe șese luni 2 corône

ADMINISTRAȚIUNEA.

Condițiuni de primire

în școala civilă de fete a Asociațiunii din Sibiu și în internatul aceleia.

În clasa I a școlii civile de fete se primesc eleve: a) care arată prin atestat de botez, că au împlinit cel puțin vârsta de 9 ani și b) dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes IV clase elementare (poporale sau primare), ori apoi dovedesc pe baza unui examen de primire, că sunt bine orientate în materialul de învățământ prescris pentru clasa a IV-a elementară.

În celelalte clase ale școlii civile de fete se primesc eleve, care dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergătoare la școala de categoria școlii civile.

Fără asemenea atestat, sau pe lângă atestat de pe clasa V ori VI dela școală elementară-poporală, primirea în oricare clasă a școlii civile, ce corăspunde vârstei elevei, se poate face numai pe baza unui examen de primire, deus cu succes înaintea corpului profesoral al școlii, în sensul ordinațiunii ministerului regesc-ungar de culte și instrucție publică, dto 11 August 1887, Nr. 29,000. Examenul de primire este scutit de taxă.

Elevele, care se înmatriculează întâia dată la școala noastră, au să producă atestat școlar, atestat de botez și certificat de revaccinare.

În cursul complementar (supletor), împreună cu școala civilă de fete a Asociațiunii în sensul §-lui 6 din statutul de organizare al școlii, se primesc eleve, cari au absolvat patru clase civile (secundare). Se pot primi și eleve, care au absolvat cu calculi buni numai două clase civile, dacă au trecut de 15 ani și sunt împedecate a absolve cele patru clase civile.

Înscrierile pentru anul școlar 1908/9 se pot face din 1—6 Septembrie 1908 s. n. Examenul de emendare, se țin în 2 Septembrie 1908 st. n. la 8 ore a. m., cu elevele cari s'au anunțat la direcțiune.

În 3 Septembrie 1908 st. n. la 8 ore a. m. se țin examenul de primire, iar în 5 Septembrie se vor începe prelegerile regulate.

Didactrul e 4 cor. pe lună, și pentru elevele, care se înscriu prima dată la această școală, o taxă de înmatriculare de 4 cor., solvită odată pentru totdeauna. Acelaș didactru e și pentru elevele din cursul complementar.

Elevele care voiesc să fie primite în internat, fie eleve ale școlii civile, sau ale școlii elementare a Reuniunii femeilor române, au să fie anunțate de timpuriu la direcțiunea școlii, înainte de începutul anului școlar, pentru ca să se poată face dispozițiunile necesare.

Taxa internatului e 500 cor. pe an, în care se cuprinde și didactrul, și se plătește înainte lunar, în patru sau în două rate. Spesele pentru cărțile de învățământ, pentru materialul de scris, desen și lucru de mână, se poartă separat, precum și cheltuielile pentru îmbrăcăminte și încăl-

1) Din care sumă 2 cor. pe lună se contează institutului, pentru susținerea forte-pianelor în stare bună.

țăminte, pentru instrucțiune în forte-piano și în limba franceză.

Taxele pentru instrucțiune în forte-piano sunt de 2 categorii:

a) Pentru o elevă (singură), 2 ore pe săptămână, 18 cor. pe lună; pentru două eleve (împreună), 2 ore pe săptămână, 9 cor. pe lună de elevă;

b) Pentru o elevă (singură), 2 ore pe săptămână, 12 coroane pe lună de elevă; pentru două eleve (împreună) 2 ore pe săptămână 6 coroane pe lună de elevă. În instrucțiunea din limba franceză, pe lună 2 cor. de elevă. Toate taxele se plătesc direcțiunii școlare.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumoase lângă parcul orașului și e provăzută cu apaduct, baie proprie și lumină electrică, încât ofere cele mai bune condiții igienice.

Elevele din internat, afară de școală, au în fiecare zi anumite ore de conversație în limba franceză, maghiară și germană după trebuință. Pe lângă aceea ele se prepară și învață lecțiunile sub conducerea directoarei, profesoarelor și guvernantelelor.

Elevele, care voiesc să fie primite în internat, au să aducă cu sine: o saltea, un covor la pat, 2 perini, 4 tețe de perini, o plapomă, 4 ciarșafuri (lepedee), 6 ștergare, 6 servete, apoi perie de dinți, săpun și 2 pepteni, care toate rămân proprietatea elevei. Pe lângă acestea rufele trebuincioase, câte 1/2 duzină din fiecare, două fuste de lustre (jupon) și două de flanel, ciorapi, batiste (marămi) câte 1 duzină, 1 umbrelă (cort) și încălțăminte trebuincioasă. Cât pentru toalete ajunge o haină de vară și una de iarnă. Aici vor primi în decursul anului o haină uniformă, două surțe, o pălărie de vară și una de iarnă, care vor costa peste tot cam 35—55 cor.

Dela direcțiunea școlii se poate primi prin poștă: »Statutul de organizare« și »Regulamentul intern« al școlii, »Regulamentul pentru cursul complementar«, »Planul de învățământ« și »Regulamentul ministerial pentru examenele publice, private, supletorii și de emendare«, à 20 bani exemplar. De asemenea »Monografia școlii« à 2 cor. în care, pe lângă istoricul institutului, e descris edificiul școlii și al internatului în toate amănuntele.

Sibiu, în Iulie 1908.

Direcțiunea școlii.

Convocare.

Membrii despărțământului VIII Deva al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« precum și toți aceia, cari doresc a deveni membrii »Asociațiunii« prin aceasta să invite la adunarea generală a despărțământului, ce să va ținea Duminecă în 2 August s. n. 1908 înainte de amazi la 10 oare în comuna Veșel.

Ordinea de zi: 1. Deschiderea adunării prin directorul despărțământului. 2. Raportul secretarului despre activitatea comitetului cercual dela ultima adunare generală. 3. Raportul casarului. 4. Alegerea unei comisii pentru înscrierea membrilor noi și încassarea taxelor restante. 5. Alegerea unei comisii pentru controlarea raportului prezentat de notar și casar. 6. Cetirea dizertațiunii însinuate cu 24 oare mai înainte la directorul despărțământului. 7. Desbateri asupra propunerilor însinuate conform regulamentul. 8. Raportul comisiunilor de sub 4 și 5. 9. Alegerea alor 2 delegați la adunarea generală din 6 August la Șimleul-Silvaniei. 10. Satorirea locului pentru ținerea adunării generale proxime. 11. Dispozițiuni pentru verificarea protocolului și închiderea adunării.

Deva, la 19 Iulie 1908.

Dr. Virgil Olariu m. p. Alex. Moldovan jun. director. secretar.

Adunarea generală a despărțământului XXV (M. Ludoșului) al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« se convoacă în Mureș-Ludoș pe ziua de 2 August st. n. 1908 pe lângă următorul:

Program: 1. Deschiderea ședinței prin presidiu la 5 oare d. a. în localul designat spre acel scop. 2. Raportul general despre activitatea comitetului dela ultima adunare generală. 3. Raportul casarului. 4. Alegerea unei comisii de alți 3 membri pentru încassarea taxelor dela membrii vechi și pentru înscrierea de membrii noi. 5. Alegerea unei comisii de alți 3 membri pentru examinarea rapoartelor de sub p. 2 și 3. 6. Alte propunerii în interesul promovării scopurilor »Asociațiunii« și în special a des-

părțământului nostru. 7. Raportul comisiiunilor alese sub p. 4 și 5. 8. Alegerea biroului pe alți trei ani. 9. Dispozițiuni pentru autentizarea procesului verbal al acestei adunări. 10. Încheierea adunării.

Iclanzel, la 20 Iulie st. n. 1908.

Romul S. Orbean
direct. Desp.

Dr. Ioan Oltean
secretar.

Cum să ne ajutăm în lipsa de nutreț.

În urma secetei îndelungate din anul acesta pretutindeni s'a ivit o lipsă mare de nutreț și economii trebuie să se gândească la timp cum să scoată vitele din iarnă. Acum când se ridică recolta de pe câmp, fără întârziere trebuie să sămănăm așa numitele plante de meriște, ca să putem da vitelor până toamna cât se poate mai târziu nutrețuri verzi și să adunăm nutreț pe iarnă. Astfel de nutrețuri, ce se pot cultiva în meriște și se samănă acum în luna lui Iulie și August sunt: moorul, mălaiul mărunț, muștariul, iarba ranei, sorgul și orzul de toamnă cu mazere.

Moorul, de rând se samănă în meriște și nu se dă vitelor verde, ci uscat în formă de fân. Îndata ce am cosit grăul, orzul, săcara ori ovășul, arăm pământul până la adâncime mijlocie (16 cm.) și după ce am grăpat, îl sămănăm. Dacă îl sămănăm răsfrat, la un jugăr se recer 20—30 kg., iar dacă se samănă rânduri cu intervale dela 12—13 cm., atunci se recer 15—25 kg. Moorul se desvoaltă în 70—80 de zile (2 luni și ceva) așa că moorul sămănat în Iulie, în Septembrie se poate cosi, dacă după ce s'a sămănat, plouă odată sau de două ori. Cu cositul să nu ne grăbim, ci să așteptăm până când i-se desvoaltă spicul deplin, căci esperiența ne arată, că moorul cosit prea de timpuriu e mai păros decât cel cosit mai târziu și astfel pe cel mai timpuriu vitele nu-l mănâncă așa de bine ca pe cel mai târziu. Un juger poate face 15—20 măji metrice de fân și în caz de lipsă se poate conserva peste iarnă asemenea cucuruzului verde prin aceea, că îl grămădim verde făcând din el jiradă pentru a se încinta.

Meiul sau mălaiul mărunț este deasemenea o plantă care se desvoaltă repede și se poate sămăna cu succes în meriște. De rând se samănă pentru sămânță, dar se samănă și cu scopul de a produce nutreț verde. Dacă sămănăm resfrat cu mâna, la un juger se recer 20—30 de litre, iar dacă se samănă în rânduri cu mașina și adecă în rânduri cu intervale de 12—15 cm., atunci se recer pe un juger 12—18 litre.

Un juger produce 50—60 măji metrice de nutreț verde sau 14—20 măji metrice de fân. Trebue să-l cosim atunci, când i-a dat spicul și-l putem da vitelor verde ori uscat în formă de fân și dacă din cauza ploilor nu-l putem usca, îl punem verde în jiradă asemenea cucuruzului și moorului. Dacă îl lăsăm de sămânță, și atunci paiele ne dau un nutreț foarte bun.

Sorgul sau tătarul de asemenea se samănă în meriște. De rând se samănă pentru sămânța lui. Însă se poate folosi și de nutreț verde, dar nu e bine să dăm vitelor prea mult, căci se bolnăvesc. Ce este de însemnat, că se face în orice fel de pământ și crește repede. Dacă se samănă în Iulie, în Septembrie înflorește și se poate cosi, însă îl cosim înainte de a fi deplin în floare.

Mai bine facem, dacă îl sămănăm în amestec cu muștariu sau cu mălai mărunț.

Meriștea se ară până la adâncime mijlocie și ne trebue 70—90 litre, dacă sămănăm resfrat, iar dacă

sămănăm în rânduri cu intervale de 19—28 cm., atunci ne trebuie 50—60 de litre.

Pe un juger putem face 10—60 măji metrice de nutreț verde.

Nu se poate da vitelou decât numai în amestec cu alte nutrețuri și numai în cantitate mai mică.

Măstariul alb, se samănă de mult în Germania și-l folosesc cu scopul de a-l da vacilor cu lapte și-l samănă primăvara sau vara. La noi pe timpul acesta suferă mult de puțeci; însă dacă se samănă la sfârșitul lui August sau la începutul lui Septembrie, dacă timpul e cât decît favorabil, pe toamnă târziu putem avea o frumoasă cantitate de nutreț verde, căci gerurile dacă nu sunt prea mari, le supoartă bine. Pe câmpia Ungariei arareori succede. Cu acest nutreț putem ținea vitele noastre până târziu toamna, cu el să încheie perioada nutrețurilor verzi, însă nu e bine să-l punem verde în jiradă cu scopul de a-l încinta, căci devine iute și nu-l mănca vitele. Se samănă la finea lui August sau la începutul lunii lui Septembrie în rânduri cu intervale de 20—30 cm., ori se samănă resfirat. Dacă se samănă resfirat la un juger ne trebuie 15—18 kg. de sămânță; iar dacă se samănă în rânduri, atunci ne trebuie 15—15 kg.

La 6—7 săptămâni, după ce l-am sămănat, se poate cosi și poate da un juger 60—80 de măji metrice de nutreț verde.

Tarba ranei sau trifoiul galben, un fel de tritici sălbatic are avantajul, că crește în orice pământ, însă la secetă nu dă înainte, drept aceea să se samene în Septembrie, când putem aștepta ploii. Mai vartos îi prieste pământul cel năsipos. La 7—8 săptămâni după ce l-am sămănat îl putem cosi.

Se poate sămăna în rânduri cu intervale de 11—13 cm., dar noi îl sămănam resfirat. Dacă se samănă în rânduri, la un juger se recer 9—12 kg.; iar dacă se samănă resfirat, se recer 12—15 kgr. de sămânță.

Afară de varietatea de rând mai este o varietate numită „gigantică“, dar aceasta e mai pretențioasă în ce privește solul și se recere mai multă sămânță.

Se poate da vitelor verde ori uscată, ori că se poate pune verde în jiradă cu scopul de a se încinta. Pe un jugher putem face 25—35 măji metrice de nutreț verde ori 8—15 măji metrice de fân. Nu supoartă gerul, drept aceea trebuie să-l dăm vitelor ori să-l punem verde în jiradă înainte de ce cade bruma.

Amestecul de *mazere de primăvară* și de *orz de toamnă* este asemenea potrivit pentru a-l da verde vitelor până toamna târziu și dacă nu-l putea usca, îl putem pune verde în jiradă.

Acest amestec se poate sămăna așa, că la un jugher punem 1 hlitru de mazere de primăvară și 1/2 hlitru de orz de toamnă. Sămănam în Iulie ori în August în rânduri cu intervale de 20—27 cm. ori resfirat. După ce am sămănat trebuie să grăpăm după ce a răsărit. Dacă timpul e favorabil, în Noembrie se poate cosi și putem căpața o cantitate mare de nutreț; iar ceace ne mai rămâne și nu-l mai putem usca, îl punem verde în jiradă.

„Economia“.

Cum capătă copii diferite deprinderi rele.

(Din: „Le livre des mères“ de A. B.).

Câți copii, atâtea caractere neasemănătoare între ele, atâtea firi deosebite, chiar în aceeași familie.

Acesta este faptul, din a cărui pricină se înmulțesc piedicile și greșelile în educație și instrucție, pentru cari nu poți avea reguli neschimbate: de oarece în acest meșteșug al creșterii copiilor întâlnesti la fiecă pas câte o excepție, pe care trebuie să o biruești fără a stănjeni și fără să lași la o parte nici pe ceilalți mulți.

Printre copii se află unii, cari înclină spre bine; dar mai mulți sunt împinși către rău. Educația trebuie să întărească și să cultive, să desăvârșască apucăturile celor dintâi și să înăbușească pe cât va fi cu putință pornirile celorlalți.

Aceasta este chemarea părinților, asupra cărora cade o mare răspundere făcându-se de bunăvoie sau nu, mijloecilor cari îngăduiesc deprinderile rele ale copiilor lor, deprinderi ce mai pe urmă se prefac în patimi.

O cestiune atât de întinsă, atât de grea, care atinge pe rând misterele naturii omenesti cu slăbiciunea, nestatornicia și mai bine zis, nimicirea ei, ar cere o carte întreagă pentru a se poată fi pe deplin lămurită în toate amănuntele. Noi vom arăta doar câteva fapte; și anume pe acelea cari ne par mai de folos, ca să le înfățișăm și pe cari tații și mamele vor putea să le mai întregască pe ici și pe colo cu observațiunile din experiența lor și să le ia ca mijloc și ca ajutor pentru a cunoaște pricina și a altor deprinderi rele la copii, pe cari nu le arătăm noi aici.

I.

Care-i pricina că un copil înclină spre răutate (e căinos la suflet)?

a) Pricina acestei deprinderi rele trebuie căutată în părinți. Când aceștia se lasă ca să fie duși în creșterea copiilor de o dragoste periculoasă, când arată unuia dintre copiii lor o îngăduință orbitoare și o mai mare dragoste decât celorlalți frați și surori ale lui, acești părinți nu numai că făptuesc o nedreptate, dar încă răspundesc, aduc de bunăvoia lor zizania, dezunierea, vrăjmășia în casă, în familia lor, familie, care trebuie să fie locul sfânt al unei înțelegeri, al dragostei și al păcii. Dacă cel mai mult iubit de părinți se întâmplă de cade într-o greșală și-i capătă pe drept din partea cuiva o muștrare, o pedeapsă poate, ceilalți frați ai lui nu mai pot de veselie și de mulțumire, se bucură în ascuns, câteodată chiar pe față de suferința aceluia, în care ei văd un protivnic, un dușman mai degrabă, decât un frate.

b) Acest simțământ de bucurie răutăcioasă și jonică, nu se va ivi niciodată între frați și surori dacă părinții ar fi nepărtinitori și drepiți; cu alte cuvinte dacă aceștia nu vor face nici o deosebire între copii și nu vor arăta mai multă dragoste unuia decât altuia.

c) Dela răutatea aceasta — răutate care-i face să se bucore pe socoteala și în paguba celui părtinit mai mult de părinți — frații și surorile ajung cu înlesnire să vază aproape cu mulțumire suflătească buclucurile și nenorocirile altuia, fără a mai ține socoteală, dacă acesta mai face sau nu parte din familia lor. Și așa că răutatea căpătată în familie, se mărește și se întinde acum și la societate.

II.

Prin ce și cum se încurajează lenea la copii?

a) Printr'un somn prea îndelungat, somn care într-o măsură nechibzuită le poate ușor vătămă și sănătatea.

b) Întrebuințând drept invelis în timpul somnului, prea multe saitele și perne, pe cari dealfel și regulile de igienă le opresc ca primejdioase; dându-li-se niște vesminte prea călduroase și înconjurându-i cu îngrijiri prea la bece pas, prin căutări afemeiate, aducătoare de moliciune.

c) Încercându-le stomacul cu un nutriment prea substanțial, prea îmbelșugat.

d) Neglijind de a-i deprinde cu activitatea, cu mișcarea, cu lucrul.

e) Dându-le exemplu de trândăvie, de neorânduială ori neingrijire completă. În felul acesta ei vor fi foarte înclinați să imiteze ceace văd, și, crezându-se totodată îndreptățiți să urmeze felul de purtare al tatălui și al mamei lor, nu arareori vor zice: »Facem și noi ca părinții noștri!«

(Va urma.)

ULTIME ȘTIRI.

Viena, 23 Iulie. Regele Eduard va sosi în ziua de 12 August la Ischl pentru a felicita pe împăratul Francisc Iosif, în mod oficial, căci vor asista și ambasadorul Angliei la Viena și cel austriac la Londra. Regele Eduard va rămânea 24 de ore la Ischl apoi va pleca la Marienbad.

Viena, 23 Iulie. „Neue Fr. Presse“ confirmă știrea că la întrevvedere de la Semering, s'a decis ca în luna Septembrie să se reînceapă tratativele pentru încheierea convenției comerciale. Tratativele vor avea loc la Viena. „Neue Fr. Presse“ adaugă că nu este sigur dacă tratativele vor putea fi terminate încă în cursul anului curent. Ziarul arată, că România dorește o redeschidere măcar parțială a granițelor Austro-Ungariei. Cererea aceasta este combătută însă de agrarieni. E de sperat însă, că opunerea acestora în ce privește România, va fi mai puțin mare cum e împotriva Serbiei, așa că înțelegerea are mari șanse a fi stabilită.

Carloviț, 23 Iulie. Congresul bisercei sârbești pentru alegerea patriarhului acestei biserici e convocat pe ziua de 28 Iulie n. Partidul radical sârbesc a fost convocat pentru Luni la o ședință, în care se va nomina candidatul partidului.

Köln, 23 Iulie. Ziarul „Kölnische Zeitung“ află un amănunt important cu privire la călătoria la Atena și Belgrad a ambasadorului turc din Paris, Munir-Pașa. Diplomatul turc a părăsit Atena și a sosit eri la Belgrad, de unde va pleca în curând la București. Unele cercuri bine informate cred a ști, că scopul călătoriei lui Munir-pașa este ca să propună încheierea unei alianțe între Turcia, România, Serbia și Grecia împotriva Bulgariei.

Constantinopol, 23 Iulie. Călători sosiți din Ueskiub anunță că *Albanezii s'au revoltat*. Răscoala a fost organizată de agenți străini, cari au povestit capilor albanezi tot felul de legende și svonuri. Așa, între altele, agenții aceștia povestiră albanezilor, că un corp de armată austriac ar fi gata să intre în Turcia și să ocupe Albania. După cât pare, se spusese albanezilor că excursiunea de la Ueskiub a funcționarilor căilor ferate austriace ar fi semnalul înaintării trupelor austriace. În urma acestui fapt, douăzeci de mii de albanezi s'au adunat lângă mănăstirea Serisovici, împiedecând excursiunea și alungând pe guvernatorul turc.

Berlin, 23 Iulie. Din Teheran se anunță că o trupă de 700 de cavaleriști, dintre cari mulți fuseseră bandiți și hoți de codru, au plecat din ordinul șachului, la Tebris, pentru a înăbuși revoluția. La Tebris s'au ținut discursuri atățătoare împotriva consulului rus.

Razim-Khan, comandantul trupelor din Tebris, a comunicat revoluționarilor că dacă nu se predau până la oarele două va bombarda orașul. Din cauză că revoluționarii nu s'au predat, Rezim-Khan a ordonat bombardarea orașului. Ordinul acesta s'a executat. *Orașul a fost bombardat din două puncte*. La focurile tunurilor lui Rezim-Khan, revoluționarii au răspuns cu focurile a două baterii de artilerie, cari sunt în mână lor. A urmat o luptă crâncenă, care a durat până seara târziu. Revoluționarii s'au văzut nevoiți să se retragă în defensivă. Se crede că toți revoluționarii vor părăsi orașul.

Roma, 23 Iulie. De Sâmbătă cad mereu ploii torrențiale. Strade întregi au fost prefăcute în canale. Fluviul Hisagno de lângă Genua a crescut cu

cinci metri, revărsându-se pe o mare întindere. Număroase fabrici au fost distruse. La Berlinzona munții sunt acoperiți de zăpadă și temperatura e frigidă. La Verona plouă neîntrerupt de treizeci de ore; ploaia e torrențială.

Paris, 23 Iulie. Un tren de persoane a deraiat în apropiere de gara Savonnières. Mecanicul și mulți călători ai trenului au fost uciși. Sunt o mulțime de răniți. Din Tours a plecat un tren de ajutor la fața locului. Cauzele deraierii sunt necunoscute.

Chicago, 23 Iulie. — Tribunalul Uniunei a cassat deciziunea din 3 August 1907, prin care Standard Oil Company fusese condamnată la o amendă de 29 milioane de dolari, pentru că primise sume de remiză din partea companiilor de cai ferate, și a ordonat o nouă anchetă.

Constantinopol, 23 Iulie. Au fost arestați mai mulți ofițeri, cari se află în serviciul palatului, bănuți că s'ar fi asociat cu Izzet pașa pentru a sili pe sultan să abdică.

Magdeburg, 23 Iulie. „Magdeburger Zeitung“ află din Petersburg, că la ministerul de interne s'au descoperit mari fraude. Până acuma s'a constatat lipsa a 500,000 ruble. Un funcționar sus pus, care e implicat în aceste fraude, a dispărut.

MULTE ȘI DE TOATE.

Tolstoy despre duel.

Ultimele dueluri din Rusia, din cari unele s'au sfârșit cu moartea duelanților, ca de ex. în cazul Manteuffel-Iossupov și Napoleon Murat-Pion, au dat prilej lui Tolstoy să-și dea părerea asupra duelului, rostindu-se cu hotărâre împotriva lui.

Iată cum s'a exprimat Tolstoy despre duel față de un amic al lui reintors de curând dela moșia marelui scriitor rus:

»Nu e numai ridicol, ci și îngrozitor ca oameni cu nume nepătat să se lupte în duel — și aceasta cu atât mai mult că prea adese-ori nu există pricină de duel,«

Chiar în clipa după ofensă, de cele mai multe-ori înverșunarea dispăre, iar înainte de duel lipsește dorul de luptă din primul moment. Și mulți se duc pe terenul de luptă numai fiind-că duelul e un obicei încetățenit și nu se poate altminteri...

»Mi-aduc aminte cum am provocat eu la duel pe Turghenieff. Abia plecase cel pe care-l însărcinasem să provoace din parte-mi la duel pe Turghenieff și mă cuprinse o adâncă părere de rău de pasul meu grăbit. În sufletul meu nu mai simțiam nici o mânie împotriva lui Turghenieff; dimpotrivă, îi ertasem ofensa ce mi-o făcuse.

»A fost o fericire, că ne-am împăcat, căci ar fi fost îngrozitor, ca fiindu-ne sufletul cuprins de mâhnire și părere de rău pentru pasul pripit ce-l făcusem, să mai stau cu pistolul în mână în fața fostului meu prieten. Și de o astfel de groază sunt cuprinși aproape toți duelanții.«

*

Agricultura în Danemarca în cei din urmă 50 de ani.

Revista franceză »Société nationale d'agriculture« dela 10 Iunie 1908, zice »La Nature«, arată că Danemarca (cu mai puțin de două milioane de locuitori) are comerț (import și export întrunit) de peste o mie de milioane (un miliard). La 1901 a vândut peste graniță 29.421 de cai, 122.666 capete de vite albe, 111 mil. de kgr. de carne, între care și porci sărați și 79.400.000 kgr. de unt. După catalogia din urmă Danemarca are 487.000 de cai, 1.840.000 de vite albe, 877.000 de oi, 1.457.000 de porci, 11.553.000 de găini. În 1906 a vândut peste graniță 428 milioane de ouă. Întinderea pământului arat e de 2.858.366 hectare, iar 419.000 e pământ neroditor. Întinderea lucrată (337 de cultivatori la 1000 de hectare) se împarte: 41,5% cereale, hrișcă, mazere, măzerice etc., 34,5% trifoiu și livezi artificiale, 9% fânate naturale, 5% cartofi și plante cu rădăcini hrănitoare, 3,2% nutreț. — »Albina«.

*

Avis!

O copilă de 10 ani, care se prepară în particular pentru clasa I gimnazială în limba germană pentru anul școlar viitor, caută 2—3 colegi. Informații mai de aproape se pot lua dela Doamna **Ida Servatius** Strada Porții Nr. 60.

237,2—3.

Tauri din pinzgau.

Tauri de 1—1³/₄ ani, soiul curat, (prima calitate) rassa Pinzgau pentru prăsilă, de proveniență originală din Pinzgau, introduși în catastru regnicolar, sunt ori când de vânzare la **Fabrica de zahăr din Bod** (lângă Brassó). (Stațiunea căilor ferate Botfalu m. á. v.)

(2431—6)

NICOLAE RONCEA,

primul măestru român de apaducte, canalisări, instalații de gaz și telefoane,

BRAȘOV, Pe Tocile Nr. 16,

se recomandă On. public din Brașov pentru ori și ce lucrare de **instalațiuni, canalisări și apaducte, closete, trenajații, pivnițe**, cu deosebire pentru lucrări de canalizare, closete (îmblători), conform planului de canalizare și al statutului orașănesc.

In curs de 14 ani de când lucrez în Brașov ori și ce lucrare mi s'a încredințat am executat spre mulțumirea celor ce m'au onorat cu lucrări în branșa mea.

**Antreprise de pompe funebre
E. Tutsek.**

Brașov, Strada Porții Nr. 3.
vis-à-vis de Băcănă Stéua Roșie.

Recomandă Onor. public la casuri de morțe, așezământul său de înmormântare bogat asortat în cari toate obiectele, atât sortele mai de rând, cât și cele mai fine, se pot căpăta **cu prețuri ieftine.**

Comisiune și **depon de sicriuri de metal** ce se pot închide hermetic, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea proprieă a tuturor **sicriurilor de lemn, de metal și imitațiuni de metal și de lemn de ștejaru.**

Depou de **cunni** pentru monumente și **plântici** cu prețurile cele mai moderate.

Representanță de monumente de **marmură**, care funebre proprii cu 2 și cu 4 cai, precum și un **car funebru** vênăt, pentru **copii**, precum și cioclii.

Comande întregi se esecută **prompt și ieftin**, i au asupra-mi și **transporturi de morți în străinătate.**

La casuri de morțe a se adresa la

E. Tutsek.

48—*

* Primul atelier român de curelărie. *
Primul atelier de curelar român VASILIE MUSCALU BRAȘOV, Strada nouă, Nr. 7.   Am onoare a recomanda On. Public din Brașov și jur Atelierul meu de curelărie   provăzut cu tot felul de hamuri de lucș și pentru lucru din piele de blanc, precum și tot felul de curele de incins, d. e. șerpăre de piele de tot felul: negre, galbine, de covor cu ținte, care este sub conducerea mea proprie.   Se primesc și reparaturi de tot felul, d. e. eufere, geante de călătorie și pungi.   Totodată mai fac cunoscut, că în depozitul meu să află gata: plosci de lemn în orice mărime, îmbrăcate în curele fine.   Cu stimă Vasilie Muscalu.
* PREȚURI MODERATE. *

Institut indigen. **Banca de asigurare „TRANSILVANIA“** din Sibiu

intemeiată la anul 1868

în Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigurază în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiue, edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc. asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru casul morții și cu termin fix, asigurări de copii, de studii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: **95,816.412 cor.** Capital asigurat asupra vieții: **9,882.454 coroane.**

Dela întemeiere institutul a solvit:

pentru despăg. de incendii **4.484.278-83 c.**, pt. capitale asig. pe viață **4.028.113-12 c.**

Oferte și informațiuni se pot primi dela: Direcțiunea în Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 etajul I, curtea I, și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj, și Oradea-mare, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Fie-care posesor a unei **Trăsuri-motor a lui PUCH!** economisește mulți bani și mai mult năcaz.

Bicicle motor:

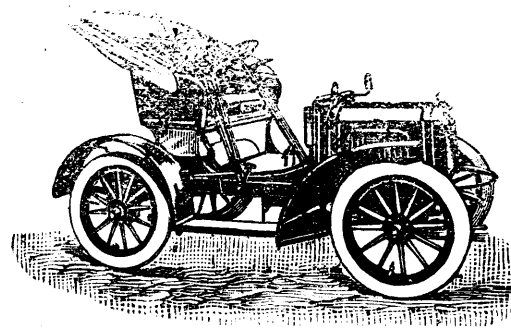
Siguranță mare: HP. (35Kg.) 2¹/₂, 2³/₄, 3¹/₂, 4, 5 & 6HP.

Automobile:

construcție simplă. Executare solidă: 5/8, 9/10, 14/16, 20/25 HP.

Benzin. Ulei. Părți constitutive Pnevmatice.

Reparaturi de automobile.

Reprezentant: **MICHAEL MOOSER**, Brașov, Strada Porții 39.

Cruce séu stea duplă electro-magnetică

Patent Nr. 66967.

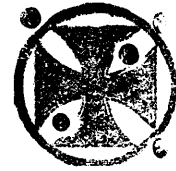
Nu e crucea lui Volta.

Nu e mijloc secret.

Vindecă și invioreză

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă boa-

se da împrejurării, că le vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, ameteii, tuituri de ureche, bătăie de inimă, sgârcliri de inimă, asmă, auțul gren, sgârcliri de stomac, lipsa poftei de mâncare, recoală la mâni și la picioare, reumă, podagră, ischias, uđul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bóle, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — In cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate Acel pacient. care în decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se retrimite banii. Unde orice încercare s'a constatat zădărnica, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“, de ore-cc „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost ofeșis oprit, fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat. Deja leffinătatea crucii mele electro-magnetice o recomandă îndesebi

Prețul aparatului mare e **8 cor.** Pretul aparatului mic e **6 cor.** folosibil la morburii, cari nu sunt mai vechi de 15 ani. folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vëndare pentru fêră și streinătate etc.

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V/28, Strada VADÁSZ 34, colțul strada Kálmán.